

การดำเนินการเลือกตั้งและการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน

ตามความมุ่งหมายของการเลือกตั้ง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกซึ่งความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยให้ประชาชนได้เลือกกำหนดนโยบายและแนวทางในการปกครองด้วยตนเองว่าจะดำเนินการไปในลักษณะอย่างไร^๑ หรือเลือกผู้แทนหรือผู้ปกครองมาคุ้มครองพิทักษ์ผลประโยชน์ของตน ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การนำระบบการเลือกตั้งดังกล่าวมาใช้ จะได้ผลสมความมุ่งหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ประการแรกขึ้นอยู่กับข้อกำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบวิธีปฏิบัติในการเลือกตั้งซึ่งรัฐเป็นผู้กำหนดขึ้น ว่าวิธีกุมหรือสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ เพียงใด ประการที่สอง ขึ้นอยู่กับผู้รับผิดชอบดำเนินการเลือกตั้ง ว่าได้กระทำไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบวิธีปฏิบัติซึ่งได้กำหนดขึ้นอย่างจริงจังหรือไม่เพียงใด และประการสุดท้าย ขึ้นอยู่กับประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งว่าประชาชนเห็นคุณค่า เห็นความสำคัญและให้ความสนใจไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งไปในลักษณะไหน ถูกบีบบังคับหรือเป็นไปด้วยความสำนึกในหน้าที่ทางด้านการเมือง

การศึกษากการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านในบทนี้ จะมุ่งวิเคราะห์ถึงการดำเนินการเลือกตั้งในทางปฏิบัติจริง ๆ และศึกษาถึงพฤติกรรมในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนว่ามีลักษณะเช่นไร โดยอาศัยข้อมูลซึ่งผู้เขียนได้มาจากการศึกษาวิจัยการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลสำโรงและตำบลคางพาด อำเภอนนทบุรี จังหวัดนครราชสีมา เป็นหลักในการวิเคราะห์

การศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัย กระทำโดยการสัมภาษณ์ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งชายและหญิง โดยการสุ่มตัวอย่างจากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในหมู่บ้านที่มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน ๑ หมู่บ้าน และในตำบลที่มีการเลือกตั้งกำนัน ๑ ตำบล ตามแบบสอบถามที่กำหนดไว้และโดย

^๑ เศรษฐาธิ วงศ์โกมลเชษฐ, หลักรัฐศาสตร์, พระนคร. โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์, ๒๕๐๘. หน้า ๑๒๐.

การสังเกตการณ์เลือกตั้งอย่างใกล้ชิด คือ

๑. สังเกตการณ์และสอบถามเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้ใหญบ้าน ในหมู่ที่ ๔ บ้านคอนจิว ตำบลสำโรง จำนวน ๖๑ ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕๙ ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งหมู่บ้าน ในจำนวนดังกล่าวเป็นผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ๔๖ คน และเป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ๑๕ คน

๒. สังเกตการณ์และสอบถามเกี่ยวกับการเลือกตั้งกำนันในตำบลคางพลู จำนวน ๑๓๓ ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ ๕.๒๑ ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งตำบล ในจำนวนดังกล่าวเป็นผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ๖๔ คน และเป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ๖๕ คน

ลักษณะทั่วไปของหมู่บ้านและตำบลที่ทำการวิจัย

ก. บ้านคอนจิว หมู่ที่ ๔ ตำบลสำโรง

หมู่บ้านคอนจิว ตำบลสำโรง อยู่ห่างจากที่ตั้งที่ว่าการอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมาไปทางตะวันตกประมาณ ๙ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากที่ตั้งตัวจังหวัดนครราชสีมาประมาณ ๓๖ กิโลเมตร ลักษณะการตั้งบ้านเรือนเป็นแบบรวมกลุ่ม มีครัวเรือนทั้งสิ้น ๓๔ ครัวเรือน ตั้งอยู่ใกล้กัน มีประชากรรวมทั้งสิ้น ๒๔๒ คน แยกเป็นชาย ๑๑๓ คน และหญิง ๑๒๙ คน ในจำนวนนี้มีสิทธิเลือกตั้งตามบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ประจำเดือนตุลาคม ๒๕๑๗ จำนวน ๑๒๓ คน^๒

ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเพาะปลูก ได้แก่การทำนาและปลูกพืชไร่ จากสภาพธรรมชาติซึ่งค่อนข้างแห้งแล้ง มีผลทำให้การเพาะปลูกไม่ไคยผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย ฐานะของประชาชนโดยเฉลี่ยจึงยากจน วางจากการเพาะปลูกและในฤดูร้อนชาวบ้านจึงมักอพยบไปรับจ้างในเมืองและในท้องถิ่นอื่น ๆ

การคมนาคม มีถนนลูกรังสายโนนไทย-หนองสรวงผ่านใกล้หมู่บ้าน สามารถติดต่อกับอำเภอ และจังหวัดได้ตลอดปี

^๒ สถิติจำนวนประชากรและจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญบ้าน อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ประจำเดือนตุลาคม ๒๕๑๗

ข. ตำบลคางพลู

ตำบลคางพลู อยู่ห่างจากที่ตั้งที่ว่าการอำเภอโนนไทยไปทางทิศตะวันตกประมาณ ๑๓ กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดนครราชสีมาประมาณ ๔๓ กิโลเมตร มีประชากร รวมทั้งสิ้น ๔,๓๕๘ คน แยกเป็นชาย ๒,๒๖๓ คน และเป็นหญิง ๒,๑๓๖ คน ในจำนวนนี้มีสิทธิเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งประจำเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๑๗ จำนวน ๒,๕๕๓ คน^๓ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๖ หมู่บ้าน คือ

- หมู่ที่ ๑ บ้านคางพลูเหนือ
- หมู่ที่ ๒ บ้านชิน
- หมู่ที่ ๓ บ้านคางพลูใต้
- หมู่ที่ ๔ บ้านหนองราง
- หมู่ที่ ๕ บ้านหนองเขวา
- หมู่ที่ ๖ บ้านกระพี

ประชากรส่วนใหญ่มิอาชีพทางการเพาะปลูก ไร่แก่งการทำนาและปลูกพืชไร่ เช่นเดียวกับประชากรในหมู่บ้านคอนจิว ตำบลสำโรง ฐานะของประชาชนส่วนใหญ่ค่อนข้างยากจนและอัตราการอพยพโยกย้ายไปรับจ้างในต่างถิ่นสูงเช่นเดียวกัน

การคมนาคม มีถนนลูกรังสายโนนไทย-หนองสรวง ผ่านหมู่บ้านคางพลูเหนือและบ้านคางพลูใต้ ซึ่งสามารถติดต่อกับตัวอำเภอและจังหวัดโดยทางรถยนต์ได้ตลอดปี สำหรับหมู่บ้านอื่นนอกจากนี้มีถนนดิน ทางเกวียนและทางเดินเท้าแยกจากถนนโนนไทย-หนองสรวงไกลไกลต่างกันตั้งแต่ ๓-๗ กิโลเมตร การคมนาคมระหว่างหมู่บ้านต่อหมู่บ้านและการติดต่อกับตัวอำเภอและจังหวัดโดยเฉลี่ยจึงค่อนข้างลำบาก

สาเหตุที่ต้องมีการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านใหม่

เหตุที่ต้องมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านใหม่ ในหมู่ที่ ๔ บ้านคอนจิว ตำบลสำโรง เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านคนเก่าออกจากตำแหน่งเพราะเกษียณอายุเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๗

^๓ สถิติจำนวนประชากรและผู้มีสิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ประจำเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๑๗

สำหรับการเลือกตั้งกำนันตำบลค้างพลู เนื่องจากกำนันคนเก่าซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่ที่ ๓ บ้านค้างพลูได้ ถูกศาลพิจารณาคดีพิกษาคัดฉ้อเงินในคดีประทุษร้ายร่างกาย จึงต้องออกจากตำแหน่งกำนันและตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ ในขณะเดียวกัน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๓) พระพุทธศักราช ๒๔๕๘ และประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๖๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๓๑ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๗

การดำเนินการเลือกตั้ง

ก. การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน

เมื่อผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ บ้านคอนจิว ตำบลลำโรง ออกจากตำแหน่งโดยการเกษียณอายุเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ นายอำเภอโนนไทยจึงมอบหมายให้ปลัดอำเภอโทดำเนินการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านแทนตำแหน่งที่ว่างดังกล่าว ในวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๗ หลังจากตำแหน่งเดิมว่างลงเป็นเวลา ๓๔ วัน การดำเนินการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านได้กระทำตามลำดับชั้น ดังนี้

๑. การเตรียมการ

- ๑.๑ สั่งการให้นายทะเบียนอำเภอจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่ที่ ๔ บ้านคอนจิว ตำบลลำโรง
- ๑.๒ ปลัดอำเภอโทซึ่งได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเลือกตั้งออกสำรวจจัดเลือกหน่วยเลือกตั้ง และกำหนดชื่อบ้านผู้ใหญ่บ้านคนเก่าเป็นหน่วยเลือกตั้ง ทั้งนี้เพราะในหมู่บ้านดังกล่าวไม่มีสถานที่สาธารณะอื่น ๆ เช่น วัด โรงเรียน
- ๑.๓ จัดทำประกาศเรื่องการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน โดยกำหนดวันเวลาดำเนินการหมายประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งประชุมเพื่อทำการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน ในวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๗ ประกาศดังกล่าวออก ณ ที่ว่าการอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๗

๒. การแจ้งให้ประชาชนทราบก่อนมีการเลือกตั้ง นอกจากจะออกประกาศเรื่อง การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านมอบหมายให้กำนันตำบลลำโรงนำไปปิดไว้ ณ ที่ประชุมเดียวกันแล้ว ปลัด

อำเภอโทะ ผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเลือกตั้งยังคงสั่งกำชับให้กำนันตำบลสำโรงไปแจ้งให้ประชาชนในหมู่ที่ ๔ บ้านคอนจิว ทราบและมาประชุมเพื่อเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านโดยพร้อมเพรียงกันอีกด้วย

๓. การดำเนินการเลือกตั้ง เมื่อปลัดอำเภอโทะมาถึงหน่วยเลือกตั้ง ได้ชี้แจงจุดมุ่งหมายของการเลือกตั้ง วิธีการเลือกตั้งซึ่งกำหนดใช้วิธีการลงคะแนนเสียงโดยวิธีเปิดเผย และแต่งตั้งกรรมการเลือกตั้งจำนวน ๕ นาย ประกอบด้วย ปลัดอำเภอโทะเป็นประธานกำนันตำบลสำโรงและผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านอื่นในตำบลสำโรงอีก ๓ คน เป็นกรรมการ จากนั้นประธานกรรมการประกาศในที่ประชุมผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้เสนอชื่อบุคคลเข้ารับการศึกษาเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ปรากฏว่ามีผู้เสนอชื่อเข้ารับการศึกษาเลือกตั้งจำนวน ๒ คน ประธานกรรมการได้มอบหมายให้กรรมการเลือกตั้งคนหนึ่งจัดแบ่งสถานที่ออกเป็น ๒ ส่วน เท่าจำนวนผู้ถูกเสนอชื่อและแจ้งในที่ประชุมว่าแต่ละส่วนเป็นของผู้ถูกเสนอชื่อคนใด และประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแยกย้ายไปยืนยื่นตามส่วนของผู้ถูกเสนอชื่อตามที่ต้องการ

๔. ผลการเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ บ้านคอนจิว ตำบลสำโรง ในครั้งนี้จากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒๓ คน มาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวน ๕๖ คน ผู้ชนะการเลือกตั้ง โคะคะแนนเสียง ๓๓ คะแนน คนที่ ๒ ได้ ๒๓ คะแนน

ก. การเลือกตั้งกำนัน

หลังจากกำนันตำบลคางพลูได้พ้นจากตำแหน่งกำนันและตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลคางพลู เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๖ ก่อนจะจัดให้มีการเลือกตั้งกำนันแทนตำแหน่งว่างดังกล่าว นายอำเภอโนนไทยได้จัดให้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ แทนตำแหน่งว่างเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ เมื่อจัดให้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านแทนตำแหน่งว่างจนครบทุกหมู่บ้านแล้ว จึงได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งกำนันตำบลคางพลูขึ้นในวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๗ การเลือกตั้งกำนันในตำบลนี้กระทำขึ้นภายหลังจากตำแหน่งว่างลงเป็นเวลา ๔๒ วัน การเลือกตั้งกำนันได้กระทำตามลำดับขั้น ดังนี้

๕ ที่ว่าการอำเภอโนนไทย, แบบบันทึกการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลคอนจิว ตำบลสำโรง ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๗

๑. การเตรียมการ

- ๑.๑ นายอำเภอมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ทะเบียนอำเภอจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งกำนันในหมู่บ้านต่าง ๆ ของตำบลคางพงู
- ๑.๒ ออกประกาศกำหนดวันเลือกตั้งกำนัน ระยะเวลารับสมัคร ตามแบบ กน.๑ โดยกำหนดวันเลือกตั้งในวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๗ และระยะเวลารับสมัครตั้งแต่วันที่ ๑๕ - ๓๐ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๗ สำเนาใบประกาศดังกล่าวให้ผู้ใหญ่หมู่บ้านนำไปปิดประกาศให้ประชาชนทราบในทุกหมู่บ้าน
- ๑.๓ กำหนดหน่วยเลือกตั้งและออกประกาศเรื่องกำหนดหน่วยเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๕ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๗ ตามแบบ กน.๒ โดยกำหนดให้มีหน่วยเลือกตั้งจำนวน ๑ หน่วย ที่โรงเรียนบ้านคางพงูใต้ หมู่ที่ ๓ ตำบลคางพงู
- ๑.๔ รับสมัครและออกประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๕ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๗ พร้อมควยกำหนดเลขหมายประจำตัว ตามแบบ กน.๔ ปิดประกาศไว้ ณ หน่วยเลือกตั้ง และสำเนาให้ผู้ใหญ่หมู่บ้านทุกหมู่บ้านนำไปปิดไว้ในหมู่บ้านของตน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวน ๒ คน คือผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓
- ๑.๕ จัดเตรียมอุปกรณ์การเลือกตั้ง เช่น บัตรเลือกตั้ง หีบใส่บัตรลงคะแนน กาว และอุปกรณ์อื่น ๆ

๒. การแจ้งให้ประชาชนทราบก่อนการเลือกตั้ง นอกจากจะออกประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามแบบ กน.๑ กน.๒ และ กน.๔ และใส่สำเนาปิดประกาศไว้ ณ บ้านผู้ใหญ่บ้านในทุกหมู่บ้านแล้ว นายอำเภอโนนไทยยังได้แจ้งให้ผู้ใหญ่หมู่บ้านทุกหมู่บ้านในเขตตำบลคางพงูเรียกประชุมประชาชนในเขตหมู่บ้านของตนชี้แจงเรื่องการเลือกตั้งและแจ้งให้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยพร้อมเพรียงกัน

๓. การดำเนินการเลือกตั้ง ก่อนจะมีการเลือกตั้ง นายอำเภอโนนไทยได้แต่งตั้งกรรมการดำเนินการเลือกตั้งจำนวน ๔ คน ประกอบด้วย นายอำเภอโนนไทยเป็นประธาน ปลัดอำเภอโท ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ เป็นกรรมการ โดยมีกำนันจากตำบลโนนไทย และกำนันตำบลสำโรง เป็นพยานการเลือกตั้ง การออกเสียงเลือกตั้งใช้วิธีลับ

ก่อนการลงคะแนนเสียง นายอำเภอโนนไทยซึ่งเป็นประธานกรรมการเลือกตั้งชี้แจงจุดมุ่งหมายของการเลือกตั้งและวิธีการลงคะแนนเสียงในที่ประชุมผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เริ่มลง-

คะแนนเสียงเมื่อเวลา ๘.๓๐ น. ปิการลงคะแนนเสียงเมื่อเวลา ๑๔.๐๐ น. ในระหว่าง
ลงคะแนนเสียงหากผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนใดไม่เข้าใจวิธีการลงคะแนนเสียงหรือมาไม่ทันขณะที่
นายอำเภอชี้แจง โคมอบหมายให้กรรมการเลือกตั้ง ๒ นาย เป็นผู้ชี้แจงแนะนำเป็นรายบุคคล

๔. ผลการเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งกำนันตำบลค้างพลู มีผู้มีสิทธิออกเสียงเลือก
ตั้งตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งกำนันในครั้งนี้ จำนวน ๒,๕๕๓ คน มาใช้สิทธิออกเสียงเลือก
ตั้งจำนวน ๓๘๔ คน ผู้สมัครรับเลือกตั้งโคคะแนนตามลำดับดังนี้คือ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ โคคะแนน
เสียง ๒๔๔ คะแนน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ โคคะแนนเสียง ๑๓๖ คะแนน
การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน

การเลือกตั้งกำนันในตำบลค้างพลูและการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ บ้านคองิ้ว ตำบล
สำโรง อำเภอนนไทย ครั้งนี้ มีประชาชนให้ความสนใจไปใช้สิทธิออกเสียงค่อนข้างน้อย จาก
สถิติจำนวนผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ปรากฏว่ามีผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำนันเพียงร้อยละ
๑๕.๐๔ ของจำนวนผู้มีสิทธิตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และมีผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ ๔๕.๕๓ ของจำนวนผู้มีสิทธิตามรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ตารางที่ ๑

แสดงจำนวนผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลค้างพลู
และหมู่ที่ ๔ ตำบลสำโรง อำเภอนนไทย

รายการ	จำนวน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	จำนวน ผู้ใช้สิทธิ	คิดเป็นร้อยละ
การเลือกตั้งกำนัน ตำบลค้างพลู	๒,๕๕๓	๓๘๔	๑๕.๐๔
การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๔ ตำบลสำโรง	๑๒๓	๕๖	๔๕.๕๓
รวมการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน	๒,๖๗๖	๔๔๐	๑๖.๔๔

ที่มา: สถิติจำนวนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนนไทย พ.ศ.๒๕๑๗
ทำตารางโดยผู้เขียน

เมื่อเปรียบเทียบร้อยละของการใช้สิทธิออกเสียง เลือกตั้ง ในการเลือกตั้งกำนันและ การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านตามตารางที่ ๑ จะเห็นได้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปใช้สิทธิออกเสียง เลือก ตั้งผู้ใหญ่บ้านมากกว่าไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน ถึงร้อยละ ๓๐

เหตุผลและแรงจูงใจในการไปใช้สิทธิออกเสียง เลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน

จากการศึกษาถึง เหตุผลหรือแรงจูงใจที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียง เลือกตั้ง กำนันผู้ใหญ่บ้านจากผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านที่ทำการวิจัย จำนวน ๑๑๔ ตัวอย่าง พบว่าแต่ละคนให้เหตุผลต่าง ๆ กันและอาจมีหลายเหตุผล ในแบบสอบถามจำกัด ใจตอบเพียง เหตุผลเดียวที่ผู้ถูกสัมภาษณ์เห็นว่าสำคัญที่สุด ผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๓๔.๒๑) ตอบว่าต้องการไปใช้สิทธิของตน เหตุผลที่ตอบรองลงมาได้แก่ อยากจะ สนับสนุนญาติพี่น้องหรือพรรคพวกเพื่อนฝูงที่สนิทให้ได้ตำแหน่ง และถูกขอร้องชักชวนจากเจ้า หน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับกำนัน นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ไปใช้สิทธิลงคะแนน เสียง จำนวนร้อยละ ๑๖.๖๗ เท่ากัน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งขอร้อง จำนวนร้อยละ ๑๕.๗๙ สำหรับเหตุผลของการไปใช้สิทธิออกเสียง เลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพราะได้รับเงินจ้างรางวัลและถูกอิทธิพลบีบบังคับ มีคอนขางน้อย คือร้อยละ ๕.๒๖ และ ๒.๖๓ ตามลำดับ

สำหรับร้อยละของ เหตุผลหรือแรงจูงใจที่มีผลทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน และไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านมีขอแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒

แสดงเหตุผลหรือแรงจูงใจที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน

รายการ	การเลือกตั้งกำนัน		การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน		การเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพราะเจ้าหน้าที่ขอร้องให้ไปใช้สิทธิ	๑๒	๑๗.๖๕	๗	๑๕.๒๒	๑๙	๑๖.๖๗
อยากสนับสนุนในญาติหรือเพื่อนใดตำแหน่ง	๑๐	๑๔.๗๑	๙	๑๙.๕๗	๑๙	๑๖.๖๗
ผู้สมัครรับเลือกตั้งขอร้องให้ไปใช้สิทธิ	๑๓	๑๘.๑๒	๕	๑๐.๘๗	๑๘	๑๕.๗๙
ใครรับสินจ้างรางวัล	๔	๕.๘๘	๒	๔.๓๕	๖	๕.๒๖
ถูกอิทธิพลบีบบังคับ	๒	๒.๘๔	๑	๒.๑๗	๓	๒.๖๖
ต้องการใช้สิทธิเลือกตั้งของตน	๒๑	๓๐.๘๐	๑๘	๓๙.๑๓	๓๙	๓๔.๒๑
เห็นคนอื่นไปใช้สิทธิ คนก็ไปด้วย	๒	๒.๘๔	๑	๒.๑๗	๓	๒.๖๓
ไม่ตอบ	๔	๕.๘๘	๓	๖.๕๒	๗	๖.๑๔
จำนวนรวม	๖๘	๑๐๐.๐๐	๔๖	๑๐๐.๐๐	๑๑๔	๑๐๐.๐๐

จากตารางดังกล่าว อาจสรุปเหตุผลหรือแรงจูงใจที่มีผลทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียง เลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านได้ดังนี้

๑. ความต้องการในการใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนในตำบลค้างพลู และหมู่ที่ ๔ บ้านคอนิ้ว ตำบลสำโรง ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านควยเหตุผลดังกล่าว ร้อยละ ๓๔.๒๑ เป็นที่น่าสังเกตว่าความต้องการในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านสูงกว่าความต้องการใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโดยลักษณะหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านทำงานใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่ากำนัน ประชาชนจึงเห็นคุณค่าเห็นความสำคัญในสิทธิการเลือกตั้งในตำแหน่งดังกล่าวมากกว่าตำแหน่งกำนัน

๒. ความต้องการที่จะให้ญาติหรือพรรคพวกของตนได้ตำแหน่ง ในการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะต้องการสนับสนุนญาติสนิทและพรรคพวกเพื่อนบ้านของตนให้ได้ตำแหน่ง ร้อยละ ๑๖.๖๗ จากตารางที่ ๒ ยังแสดงให้เห็นว่า ในการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านประชาชนไปใช้สิทธิควยเหตุผลดังกล่าวสูงกว่าการเลือกตั้งกำนัน ทั้งนี้เพราะผู้ถูกเสนอชื่อเขาแข่งขันในการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านมีถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในหมู่บ้านเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้ถูกเสนอชื่อกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง จึงมีมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งกำนันกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งกำนันอาจจะเป็นบุคคลในหมู่บ้านอื่น ๆ ในเขตตำบลนั้น

๓. เพราะได้รับการขอร้องจากเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องของราชการเลือกตั้ง ได้แก่ นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อิทธิพลของบุคคลดังกล่าวมีผลทำให้ประชาชนไปเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน จากตารางดังกล่าว เป็นที่น่าสังเกตว่าอิทธิพลจากการขอร้องให้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำนันจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการมีมากกว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านเล็กน้อย กล่าวคือไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันเพราะถูกเจ้าหน้าที่ขอร้อง ร้อยละ ๑๗.๖๕ และไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านควยเหตุผลเดียวกัน ร้อยละ ๑๕.๒๒

๔. อิทธิพลจากการหาเสียงหรือการขอร้องจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งกำนันในตำบลค้างพลู ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้มีโอกาสหาเสียงก่อนการเลือกตั้ง วิธีการหาเสียงกระทำโดยการหาหัวคะแนนและไปพบปะขอร้องผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นรายบุคคล มีการเลี้ยงสุราอาหารกันบ้างเป็นบางครั้งจนจรรยา สำหรับการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน แมว่าจะไม่มีโอกาสสมัครรับเลือกตั้งล่วงหน้า แต่ผู้ถูกเสนอชื่อได้ตั้งใจที่จะหาแข่งขัน จึงมีการหาเสียงกันบ้าง

เลือกนอกรอการเลือกตั้ง ผลจากการหาเสียงและการขอร้องจากผู้สมัครในหมู่บ้าน
ในการเลือกตั้งกำนันจึงสูงกว่าการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน กล่าวคือประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
กำนันเพราะได้รับการขอร้องจากผู้สมัครร้อยละ ๑๘.๑๒ และไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน
ด้วยเหตุผลเดียวกันร้อยละ ๑๐.๘๗

๕. ใ้รับสินจ้างรางวัลและถูกอิทธิพลบีบบังคับ ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน
- ผู้ใหญ่บ้านด้วยเหตุผลดังกล่าวค่อนข้างน้อย คือร้อยละ ๕.๖๖ และร้อยละ ๒.๖๖ ตามลำดับ
เนื่องจากตำแหน่งกำนันเป็นตำแหน่งที่สูงกว่าและมีเกียรติกว่าตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ในการเลือก
ตั้งกำนันจึงมีการหุ้มเห้การหาเสียงและการให้สินจ้างรางวัลแก่ผู้ไปลงคะแนนเสียงมากกว่าการ
เลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน สินจ้างรางวัลที่กำนันผู้ใหญ่บ้านสัญญาว่าจะให้ผู้นับสนุน ได้แก่ การเลี้ยง
สุรอาหาร การช่วยเหลือในการทำไรนา ไม่มีผู้ใดตอบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งจะให้เงิน

๖. ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเพราะสนุกตามเพื่อน เห็นคนอื่นไปเลือกตั้งตนก็ไป
ด้วย ในการเลือกตั้งกำนันและการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยเหตุผลดังกล่าว
ในจำนวนร้อยละใกล้เคียงกัน คือร้อยละ ๖.๘๔ และร้อยละ ๒.๑๗ ตามลำดับ

สาเหตุที่ประชาชนไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน

การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านของประชาชนในตำบลและหมู่บ้านที่ทำกร
วิจัยมีจำนวนค่อนข้างน้อยมาก โดยเฉพาะการเลือกตั้งกำนันมีประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
เพียงร้อยละ ๑๕.๐๔ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดในตำบล ส่วนการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน
มีประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ร้อยละ ๔๕.๔๓ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้าน สาเหตุ
ของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนน้อย อาจเป็นเพราะในระยะที่ทำการเลือกตั้ง ประชาชน
ในห้องที่ตำบลค่างพุดและตำบลสำโรงซึ่งเป็นตำบลที่ทำกรวิจัย ส่วนใหญ่อพยพโยกย้ายไปทำ
มาหากินในต่างท้องถิ่น เช่น ไปรับจ้างทำงานในไร่ เป็นลูกจ้างในโรงงาน และอพยพเข้าหา
งานทำในเมือง การอพยพโยกย้ายไปรับจ้างทำงานดังกล่าวไปเพียงชั่วคราว ไม่ได้ย้าย
สำมะโนครัวไปด้วย เมื่อถึงฤดูเพาะปลูกก็จะกลับมาทำงานในหมู่บ้าน โดยเฉพาะวัยหนุ่มสาว
มีอัตราการโยกย้ายสูงมาก ประมาณร้อยละ ๘๐ ของหนุ่มสาวที่อยู่ในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ จากการ

สังเกตุผู้ไปใช้สิทธิมักจะเป็นคนอยู่ในวัยกลางคนถึงวัยสูงอายุเป็นส่วนใหญ่^๕ จากการศึกษา
เหตุผลของผู้ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน ๘๐ ราย โดยจำกัดให้ผู้ถูกสัมภาษณ์
ตอบเพียงเหตุผลเดียวที่เห็นว่าสำคัญที่สุด พบว่ามีถึง ๒๕ ราย หรือร้อยละ ๓๑.๒๕ ตอบว่า
ต้องออกไปรับจ้างทำมาหากินในขณะที่มีการเลือกตั้ง จึงไม่สามารถไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
ก้ำนั้นผู้ใหญ่มาก ส่วนเหตุผลรองลงมา คือ เพราะไม่ทราบว่ามีการเลือกตั้ง และเพราะ
หน่วยเลือกตั้งอยู่ห่างไกลเกินไปไม่สะดวกในการเดินทางไปลงคะแนนเสียง จำนวน ร้อยละ
๒๑.๒๕ เท่ากัน สำหรับเหตุผลในการไม่ไปใช้สิทธิอื่น ๆ มีจำนวนน้อย ดังตารางที่ ๓

---

^๕ จากการสัมภาษณ์ ร.ต.ถนัด เพชรพลอย นายอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา
เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๗

ตารางที่ ๓
แสดงเหตุผลที่ทำให้ประชาชนไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน

เหตุผล	การเลือกตั้งกำนัน		การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน		การเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ทราบว่ามี การเลือกตั้ง	๑๕	๒๓.๐๘	๒	๑๓.๓๓	๑๖	๒๑.๒๕
ไม่อยู่ในหมู่บ้าน/ติดธุระจำเป็น	๑๙	๒๙.๒๓	๖	๔๐.๐๐	๒๕	๓๑.๒๕
ระยะทางไกลไปหน่วยเลือกตั้งลำบาก	๑๗	๒๖.๑๕	-	-	๑๗	๒๑.๒๕
ตัดสินใจไม่ถูกว่าจะเลือกใคร	๑	๑.๕๕	๒	๑๓.๓๓	๓	๓.๗๕
เห็นว่าใครเป็นก็ได้ไม่จำเป็นต้องมีการเลือกตั้ง	๕	๖.๑๕	๒	๑๓.๓๓	๖	๗.๕๐
มีคนอื่นในครอบครัวไปลงคะแนนเสียงแล้ว	๐	๐.๐๐	๒	๑๓.๓๓	๙	๑๑.๒๕
ไม่ตอบ	๒	๓.๐๘	๑	๖.๖๗	๓	๓.๗๕
จำนวนรวม	๖๕	๑๐๐.๐๐	๑๕	๙๙.๙๙	๘๐	๑๐๐.๐๐

เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลที่ทำให้ประชาชนไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งกำนัน และในการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน ตามตารางที่ ๓ จะเห็นได้ว่ามีข้อแตกต่างกันอยู่บาง ข้อ

๑. การไม่ทราบว่ามี การเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งกำนันเป็นการเลือกตั้งในระดับ ตำบล ผู้มีสิทธิเลือกตั้งโคกแก่ประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วทั้งตำบล และโดยปกติการแจ้งข่าวการเลือกตั้งและการกระตุ้นให้ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านกระทำกันแค่เพียงเล็กน้อย กล่าวคือแจ้งให้ทราบจากประกาศของทางราชการแต่เพียงแผนเดียว ปกติแล้วหน่วยเลือกตั้ง ประชาชนที่อยู่ห่างไกลจากหน่วยเลือกตั้งบางส่วนจึงไม่ทราบว่ามี การเลือกตั้งกำนันในตำบลของตนเมื่อไร เวลาใด ในการเลือกตั้งกำนันตำบลบางพลู นอกจากนายอำเภอจะจัดทำประกาศตามแบบที่ทางราชการกำหนดไว้แล้ว ยังได้สำเนาไปประกาศตั้งกล่าวแจกจ่ายให้ผู้ใหญ่บ้านนำไปปิดประกาศในหมู่บ้านของตนทุกหมู่บ้าน และยังได้กำชับให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมชี้แจงให้ประชาชนในหมู่บ้านของตนมาใช้สิทธิเลือกตั้งกันทุกคนก็ตาม แต่ยังมีผู้ไม่ทราบว่ามี การเลือกตั้งถึงร้อยละ ๖๘ ส่วนการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน มีประชาชนไม่ทราบว่ามี การเลือกตั้งเพียงเล็กน้อย คือร้อยละ ๑๓.๓๓ ทั้งนี้เพราะการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านเป็นการเลือกตั้งในระดับหมู่บ้าน การแจ้งข่าวและการกระจายข่าวเป็นไปโดยง่ายและรวดเร็วกว่า

๒. ระยะทางจากบ้านไปยังหน่วยเลือกตั้งและความสะดวกในการเดินทาง การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายกำหนดให้หมู่บ้านเลือกตั้งเพียงหน่วยเลือกตั้งเดียว โดยให้พิจารณากำหนดสถานที่ที่เหมาะสมในหมู่บ้าน ซึ่งอาจจะเป็นสถานที่สาธารณะหรือสถานที่ที่ไม่เป็นที่รังเกียจของคนส่วนใหญ่ การไปหน่วยเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงสะดวกและระยะไกล ในการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการเดินทางไปหน่วยเลือกตั้ง

สำหรับการเลือกตั้งกำนัน ตามกฎหมายกำหนดให้หมู่บ้านเลือกตั้ง ๑ หน่วยต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๑,๐๐๐ คน และอาจจะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มเติมขึ้นได้หากพิจารณาเห็นว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งเดินทางไปลงคะแนนเสียงลำบาก แม้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะไม่ถึง ๑,๐๐๐ คนก็ตาม ในการเลือกตั้งกำนันตำบลบางพลู มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากหมู่บ้านต่าง ๆ ๖ หมู่บ้าน จำนวน ๒,๕๕๓ คน นายอำเภอโนนไทยได้กำหนดให้หมู่บ้านเลือกตั้งเพียง ๑ หน่วย ตั้งอยู่ที่โรงเรียนคางพลูใต้ หมู่ที่ ๓ ตำบลคางพลู ระยะทางจากหมู่บ้านอื่น ๆ มาถึงหน่วยเลือกตั้งห่างกันตั้งแต่ ๑ - ๗ กิโลเมตร และบางหมู่บ้านไม่มีรถประจำทาง ดังนี้

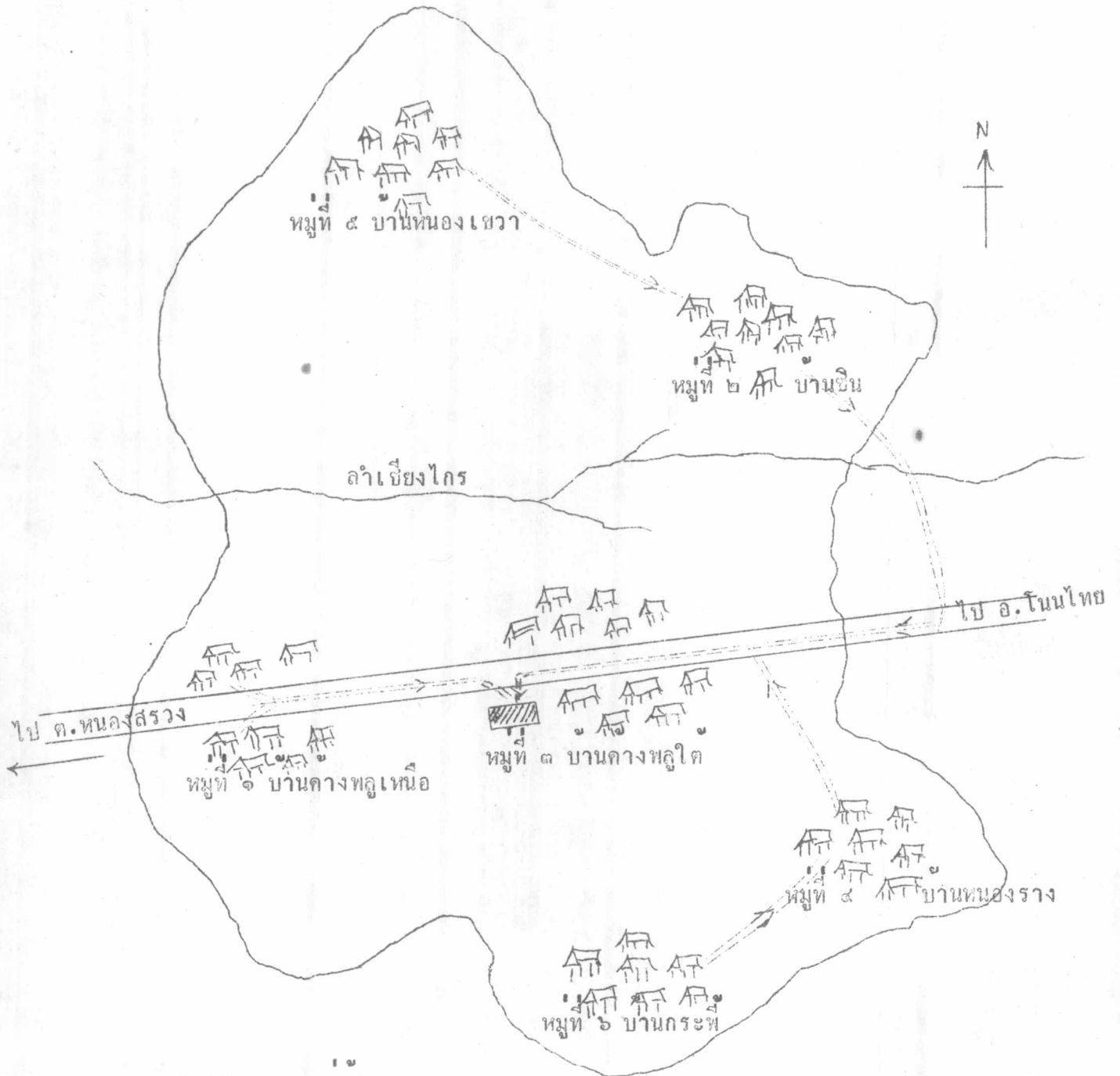
หมู่บ้าน	ระยะทางห่างจากหน่วยเลือกตั้ง (กม.)	การเดินทาง
หมู่ที่ ๑ บ้านคางพูลเหนือ	๑	เดิน รถประจำทาง
หมู่ที่ ๒ บ้านชิน	๕	เดิน รถประจำทางมาถึงถนนใหญ่และเดินต่ออีก ๒ กิโลเมตร
หมู่ที่ ๓ บ้านคางพูลใต้	ห่างหน่วยเลือกตั้ง	-
หมู่ที่ ๔ บ้านหนองราง	๓	เดิน เกวียน
หมู่ที่ ๕ บ้านหนองเขวา	๗	เดิน รถประจำทางมาถึงถนนใหญ่และเดินต่ออีก ๒ กิโลเมตร
หมู่ที่ ๖ บ้านกระพี้	๕	เดิน เกวียน

หมายเหตุ คูแผนหมู่บ้านคางพูล หน้า ๒๒ ประกอบ

จากการกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพียงหน่วยเดียวและการเดินทางจากหมู่บ้านอื่น ๆ มา ยังหน่วยเลือกตั้งไม่สะดวกและอยู่ห่างไกล ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงไม่มาใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ถึงร้อยละ ๒๘.๒๓

๓. การตัดสินใจไม่ถูกว่าจะเลือกใคร เพราะผู้สมัครแต่ละคนต่างก็เป็นญาติหรือพรรคพวกหรือผู้ที่เคยมีบุญคุณต่อคน เหตุผลดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาในการตัดสินใจเลือกผู้ใหญ่บ้านมากกว่าการเลือกกำนัน ทั้งนี้เพราะความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้ถูกเสนอชื่อเขาแข่งขันรับเลือกตั้งในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีความใกล้ชิดในฐานะเครือญาติ ฐานะความเป็นอยู่และความผูกพันทางจิตใจ มากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งกำนันกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

แผนที่ตำบลกลางพล อำเภอนนไทย
แสดงหมู่บ้าน หน่วยเลือกตั้ง และเส้นทางเดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้ง

หมู่บ้าน

หน่วยเลือกตั้ง

เส้นทางเดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้ง

เหตุผลที่ประชาชนไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านโดยสรุป มีหลายประการ ดังนี้

ประการที่ ๑ ภาระและความจำเป็นทางเศรษฐกิจ **ตั้งแต่อาวแล้ว**ว่าประชาชนในตำบลคางพลูและตำบลสำโรง อำเภอโนนไทย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเพาะปลูก และเนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศไม่อำนวย การทำไร่นาไม่ไคผล ฐานะของประชาชนจึงยากจน จึงมีการอพยพโยกย้ายไปรับจ้างในต่างถิ่นในอัตราส่วนที่ค่อนข้างสูง มีผลทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งถึงร้อยละ ๓๑.๒๕ ไม่สามารถไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านได้

ประการที่ ๒ การไม่ทราบว่ามี การเลือกตั้ง เป็นผลสืบเนื่องมาจากการขาดการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งและขาดการกระตุ้นให้ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร้อยละ ๒๑.๒๕ ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะเหตุผลดังกล่าว

ประการที่ ๓ ระยะทางและความยากลำบากในการเดินทางมายังหน่วยเลือกตั้ง มีผลมาจากการกำหนดหน่วยเลือกตั้งของผู้รับผิดชอบดำเนินการเลือกตั้ง ไม่สอดคล้องกับสภาพการคมนาคมและสภาพภูมิประเทศที่เป็นจริงของท้องถิ่นที่มีการเลือกตั้ง เหตุผลดังกล่าวมีเฉพาะการเลือกตั้งกำนัน กล่าวคือทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิของตนด้วยเหตุผลดังกล่าวถึงร้อยละ ๒๖.๑๕ และหากคิดร้อยละจากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน ไม่ไปใช้สิทธิถึงร้อยละ ๒๑.๒๕

ประการที่ ๔ การขาดความรู้ความเข้าใจในการเลือกตั้ง ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนหนึ่ง (ร้อยละ ๘.๕๐) ไม่ไปใช้สิทธิเพราะไม่เห็นคุณค่าและความจำเป็นของการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน และส่วนหนึ่ง (ร้อยละ ๑๑.๒๕) คิดว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของครอบครัว ไม่ใช่เป็นหน้าที่ทางการเมืองของแต่ละบุคคล เห็นว่ามีคนใดคนหนึ่งไปใช้สิทธิเพียงคนเดียวก็เพียงพอแล้ว

ประการที่ ๕ เหตุผลอื่น ๆ ได้แก่ความเกรงอกเกรงใจไม่กล้าคัดค้านใจเลือกผู้สมัครคนใดหรือถูกเสนอชื่อคนใด เพราะแต่ละคนต่างก็เป็นคนที่เคยพึ่งพาอาศัย เป็นญาติของตนหรือเป็นพรรคพวกเพื่อนสนิทของตน

สรุป

จากการศึกษาการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านในทางปฏิบัติ จากกรณีการเลือกตั้งกำนันในตำบลคางพลูและการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านในหมู่ที่ ๔ บ้านคอนงิ้ว ตำบลสำโรง อำเภอโนนไทย

จังหวัดนครราชสีมา ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการเลือกตั้ง ส่วนใหญ่ผู้รับผิดชอบดำเนินการได้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๑๕ แต่มีข้อผิดพลาดและข้อบกพร่องบางประการ เช่น การดำเนินการเลือกตั้งกำนันหลังจากตำแหน่งว่างลง ๘๒ วัน และการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหลังจากตำแหน่งว่างลง ๓๔ วัน แทนที่จะทำการเลือกตั้งภายใน ๖๐ และ ๑๕ วันตามลำดับตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย การดำเนินการเลือกตั้งล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว อาจก่อให้เกิดปัญหาในการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบลและหมู่บ้านในระหว่างที่ขาดผู้ปกครองในระดับต้นได้

การกำหนดหน่วยเลือกตั้ง เพียงหน่วยเลือกตั้งเดียวในกรณีการเลือกตั้งกำนันในตำบลบางพลุ่มีผลทำให้ประชาชนที่อยู่ห่างไกลประสบความยากลำบากในการเดินทางมาลงคะแนนเสียง และเป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านประการหนึ่ง ซึ่งตามกฎหมายได้ให้อำนาจผู้ดำเนินการเลือกตั้งพิจารณาเพิ่มหน่วยเลือกตั้งได้ตามความเหมาะสมของท้องที่ ถึงแม้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะยังไม่ถึง ๑,๐๐๐ คนก็ตาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้ความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและเพื่อส่งเสริมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านให้มากขึ้น

ในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้น จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนยังให้ความสนใจไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนน้อยมาก กล่าวคือ การเลือกตั้งกำนัน มีผู้ไปใช้สิทธิเพียงร้อยละ ๑๕.๐๔ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด และการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพียงร้อยละ ๔๕.๕๓ ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนในชนบทยังขาดความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งในทางการเมือง การปกครอง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาถึงเหตุผลของการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในตำบลและหมู่บ้านดังกล่าวแล้วพบว่า แม้อาสาสมัครจะเป็นเพราะภารกิจและความจำเป็นต้องไปหาเงินเลี้ยงชีพ และส่วนหนึ่งจะมาจากการที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิการเลือกตั้ง แต่อีกส่วนหนึ่งที่มาจากการดำเนินการเลือกตั้งของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ การขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง การขาดการกระตุ้นให้ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้ง และการกำหนดหน่วยเลือกตั้งที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งประการหลังน่าจะมีการแก้ไขได้โดยง่าย.